

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

29 martie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 mai 2020, în cauza penală în privința lui,

*Paruș Gheorghe xxxx, născut la xxxx,
originar și domiciliat în satul xxxxx*

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 10.04.2019 – 31.01.2020

instanța de apel: 04.03.2020 – 29.05.2020

instanța de recurs: 25.09.2020 – 29.03.2021

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul Central din 31 ianuarie 2020, cauza fiind examinată în conformitate cu prescripțiile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, Paruș Gheorghe a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 174 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Conform art.90 Cod penal, a fost suspendată condiționat pedeapsa aplicată lui Paruș Gheorghe, pe un termen de probă de 5 ani cu condiția că în termenul de probă el nu va săvârși o nouă infracțiune și prin comportare exemplară, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

A fost respinsă cererea procurorului privind încasarea de la Paruș Gheorghe a cheltuielilor judiciare suportate de stat în cadrul urmăririi penale.

2. Pentru a pronunța sentința prima instanță a reținut că, Paruș Gheorghe știind cu certitudine că, xxxxxxxx, locuitoare a s. xxxx r. xxx este minoră și nu a împlinit vârsta de 16 ani, aflându-se la domiciliul său, situat în s. xxxx, r. xxx, în perioada lunii decembrie anul 2017 până la începutul lunii iunie anul 2018, a întreținut de mai multe ori rapoarte sexuale benevole, în formă normală, cu minora xxxxxxxx.

Acțiunile lui Paruș Gheorghe au fost calificate în baza art. 174 alin. (1) Cod penal, conform indicilor calificativi: „raportul sexual comis cu o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani”.

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către:

- avocatul Barbarov Eduard în numele inculpatului Paruș Gheorghe, care a solicitat admiterea apelului și casarea parțială a sentinței contestate, rejudecarea cauzei și stabilirea unei pedepse mai blânde.

- procurorul în Procuratura r. Cantemir – Todos Victor, care a solicitat admiterea apelului, casarea parțială a sentinței contestate și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Paruș Gheorghe să-i fie stabilită o pedeapsă cu închisoarea pe un termen de 2 ani și 4 luni și în baza art. 90 Cod penal să-i fie stabilit un termen de probațiune de 03 ani. La fel, procurorul a solicitat și încasarea în folosul statului a cheltuielilor judiciare în mărime de 2 934 lei.

3.1 În motivarea cerințelor sale avocatul a menționat că:

- nu este de acord cu sentința atacată, deoarece consideră că la emiterea acesteia a fost stabilită o pedeapsă prea aspră;

- în anul 2019 inculpatul s-a căsătorit cu xxxxxxx, cu care în 2017 benevol a întreținut raporturi sexuale, iar de fapta imputată a indicat că, a recunoscut vina și a solicitat examinarea cauzei în baza art. 364¹ Cod de procedură penală;

- instanța de fond, nu a luat în considerație faptul că, inculpatul nu are antecedente penale, nu împlinise vârsta de 18 ani la momentul comiterii infracțiunii, și nici nu a ținut cont că între acesta și xxxxxxx, diferența de vârstă este de un an, iar conform art. 174 alin. (2) Cod penal, persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin.(1) nu este pasibilă de răspundere penală dacă este la nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică;

- la stabilirea pedepsei, instanța de fond nu a acordat eficiență prevederilor art. 70 alin. (3) Cod penal și art. 364¹ Cod de procedură penală, și în opinia inculpatului termenul de probațiune de 5 ani este un termen prea mare aplicat în privința sa.

3.2 În motivarea cerințelor sale procurorul a invocat că:

- la stabilirea pedepsei, instanța de fond nu a ținut cont de faptul că inculpatul la momentul săvârșirii infracțiunii avea vârsta de 17 ani și în conformitate cu prevederile art. 70 alin. (3) Cod penal, urma ca pedeapsa stabilită la art. 174 alin. (1) Cod penal să fie redusă cu o doime;

- nu s-a ținut cont de faptul că, la locul de trai inculpatul se caracterizează din punct de vedere pozitiv, la momentul săvârșirii infracțiunii era minor, anterior nu a fost tras la răspundere penală, a recunoscut pe deplin

învinuirea înaintată, iar toate acestea duc la admiterea apelului, în opinia procurorului;

- în baza art. 229 Cod penal este necesară încasarea în folosul statului a cheltuielilor judiciare în mărime de 2 934 lei.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 mai 2020 au fost admise apelurile declarate de către avocatul Barbarov Eduard în numele inculpatului Paruș Gheorghe și de către procurorul în Procuratura r. Cantemir – Todos Victor, casată parțial sentința primei instanțe în partea stabilirii pedepsei penale, și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Paruș Gheorghe recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 174 alin. (1) Cod penal, i s-a stabilit o pedeapsă cu închisoare pe un termen 2 (doi) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, iar potrivit cu art. 90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoarea, stabilită lui Paruș Gheorghe a fost suspendată condiționat, cu stabilirea unui termen de probațiune de 1 (un) an.

4.1 Pentru a decide astfel instanța de apel a reținut că, instanța de fond a stabilit corect starea de fapt și de drept, circumstanțele cauzei, just a încadrat acțiunile inculpatului Paruș Gheorghe în baza art. 174 alin. (1) Cod penal. Așa cum, Paruș Gheorghe știind cu certitudine că, *xxxxxxx a.n. xxxxxxx, locuitoare a s. xxxx, r. xxxxx* este minoră și nu a împlinit vârsta de 16 ani, aflându-se la domiciliul său, situat în *s. xxxx, r. xxxxx*, cu perioada lunii decembrie anul 2017 până la începutul lunii iunie anul 2018, a întreținut de mai multe ori rapoarte sexuale benevole în formă normală cu minora *xxxxxxx*. Acțiuni, care corect au fost încadrate în prevederile art. 174 alin. (1) Cod penal, conform indicilor calificativi: *„raportul sexual comis cu o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani”*.

Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe administrate în cauza penală de instanța de fond și care au fost corect apreciate prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu prin coroborare, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, potrivit căruia, *„fiecare probă necesită să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor”*.

Totodată, instanța de apel a notat că, la stabilirea pedepsei, instanța de fond nu a pus accent pe materialul caracterizant, existent la dosar în privința inculpatului, de caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii, de consecințele infracțiunii, de circumstanțele cauzei, de persoana inculpatului, care la locul de trai se caracterizează din punct de vedere pozitiv, cât și de faptul că la momentul săvârșirii infracțiunii inculpatul era minor; anterior

nu a fost tras la răspundere penală, și că a recunoscut pe deplin învinuirea înaintată.

Instanța de apel, la fel a mai remarcat că prima instanță eronat a conchis că, doar pedeapsa cu închisoarea pe un termen de 3 ani, cu stabilirea termenului de probațiune de 5 ani va duce la corectarea inculpatului, or, instanța de fond eronat a considerat și faptul că corectarea și reeducarea inculpatului este posibilă doar prin aplicarea acestei pedepse.

Cu referire la apelul declarat de procuror, în latura cheltuielilor judiciare, instanța de apel a notat că, în speță, procurorul solicitat încasarea sumei de 2 934 lei, care ar fi achitată pentru efectuarea expertizelor, însă acuzatorul de stat la judecarea cauzei în instanța de apel nu a putut răspunde dacă fost achitată suma dată, și de către cine anume, deci nu a fost confirmat că aceste cheltuieli ar fi fost suportate de cineva, dar se solicită încasarea sumei date în beneficiul statului. Astfel, nefiind prezentate acte contabile, care ar demonstra suportarea cheltuielilor judiciare invocate, prima instanță, just a conchis că cererea acuzatorului cu privire la încasarea sumei de 2 934 lei, este neîntemeiată.

Suplimentar, instanța de apel a remarcat că, suma de 2934 lei care reprezintă cheltuieli judiciare, nu se include în prevederile art. 227-229 Cod de procedură penală, or, nefiind demonstrat faptul suportării acestor cheltuieli, nu pot fi solicitate și nu pot fi puse pe seama inculpatului

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, prin care invocând incidența pct. 6, alin. (1) a dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală, solicită casarea parțială a deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 mai 2020, în partea soluționării chestiunii cu privire la cheltuielile judiciare:

În motivarea cerințelor sale, recurentul invocă că:

- este neîntemeiată soluția instanței de apel în latura respingerii cerinței procurorului cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului Paruș Gheorghe în beneficiul statului în sumă de 2934 de lei;

- în motivarea soluției cu privire la cheltuielile judiciare, instanța de apel a menționat că, acuzatorul de stat la judecarea cauzei în ordine de apel, nu a putut răspunde dacă a fost achitată suma suportată pentru efectuarea cheltuielilor judiciare, și de către cine anume, nefiind confirmat că aceste cheltuieli ar fi fost suportate de către cineva, astfel nu au fost prezentate acte contabile, care ar demonstra suportarea cheltuielilor judiciare menționate;

- concluzia instanței de apel precum că, „nefiind prezentate acte contabile, care ar demonstra suportarea cheltuielilor judiciare invocate”, care a stat la baza

respingerii solicitării procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare este neîntemeiată, or, faptul achitării sau achitării ulterioare a expertizelor judiciare, nu poate fi invocat ca motiv pentru eliberarea inculpatului de plata acestor cheltuieli;

- conform Legii nr.316 din 22.12.2017, alin. (2) din art. 143 Cod de procedură penală, care prevedea că plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile obligatorii se face din contul bugetului de stat, a fost abrogată. Iar la moment se solicită restituirea acestor cheltuieli statului, cheltuieli care au fost suportate din cauza comiterii de către Paruș Gheorghe a infracțiunii;

- la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpaților a cheltuielilor judiciare, ce țin de efectuarea expertizei judiciare, instanța de apel a omis faptul că, prin Legea nr.316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 (publicată în Monitor Oficial cu nr.40-47 art. 108 din 09.02.2018), a fost abrogat alin.(2) art. 143 Cod de procedură penală, care prevedea că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin.(1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat. Totodată, se reține că alin.(1) art.14 Cod de procedură penală, prevede cazuri când expertiza judiciară se dispune și se efectuează în mod obligatoriu. Deci, reieșind din concluziile expuse de către instanțele de apel în motivarea soluțiilor adoptate, Colegiul penal lărgit al CSJ a constatat că, acestea dispunând menținerea sentinței prin care a fost respinsă ca neîntemeiată solicitarea procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată, și în alta cauza casarea sentinței prin care s-a dispus încasarea cheltuielilor judiciare de la inculpat, nu au ținut cont în deplină măsură de prevederile legislației procesual penale, adoptând o soluție pripită;

- la soluționarea chestiunii cu privire la cine suportă cheltuielile respective, trebuie soluționată reieșind din prevederile art.229 alin.(1) Cod de procedură penală, care pe prim plan pune sarcina pe condamnat, responsabil de aceste cheltuieli în legătură cu comiterea infracțiunii. Și doar dacă condamnatul nu este în stare să le achite din diferite motive, invaliditate, incapacitatea juridică etc., cheltuielile sunt trecute în contul statului;

- în final, instanța de apel, odată ce a dispus respingerea cererii procurorului încasării de la inculpatul sumei de 2934 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, nu a soluționat de fapt chestiunea privind trecerea acestora în contul statului, lipsind astfel o dispoziție referitoare la repartizarea cheltuielilor judiciare, așa cum se cere prin prevederile art.397 pct.5) și art.416 Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea

parțială a hotărârii contestate, în partea cheltuielilor judiciare, din următoarele considerente.

Potrivit art.434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

În această ordine de idei, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator. Soluția instanței de recurs se fundamentează, în drept, pe prevederile art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită și să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual penală, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legiuitor.

Reieșind din argumentele invocate de procuror în recurs, se constată că acestea sunt întemeiate în baza pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel, în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Verificând legalitatea deciziei atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că în speță temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și-a găsit confirmarea sub aspectul invocat de

recurent, că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția de respingere a solicitării procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare suportate pentru efectuarea expertizelor în speță, din contul inculpatului.

După cum rezultă din materialele cauzei la solicitarea organului de urmărire penală au fost întocmite două rapoarte de expertiză ce țin de cauza penală privindu-l pe Paruș Gheorghe, și anume: raportul de expertiză judiciară nr. xxxxxxxx din xxxxxxxx, (f.d. xx-xx) și raportul de expertiză judiciară nr. xxxxxxxx din xxxxxxxx, (f.d. xx-xx).

Totodată, în cadrul urmării penale au mai fost suportate și alte cheltuieli de ce țin de achitarea onorariului avocatului, precum și cheltuieli cu privire la documentarea cauzei penale, în sumă totală de 2934 lei (f.d. 114).

Colegiul penal lărgit atestă că, la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpatului Paruș Gheorghe a cheltuielilor judiciare, instanța de apel făcând trimitere la prevederile art. 227-229, Cod de procedură penală, art. 75 a Legii nr.68 din 14.04.2016, „Cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”, a omis faptul că prin Legea nr.316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 (publicată în Monitorul Oficial cu nr.40- 47 art.108 din 09.02.2018), a fost abrogat alin.(2) art.143 Cod de procedură penală, care prevedea că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin.(1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat.

Totodată, Colegiul penal lărgit precizează că norma prevăzută de art. 143 Cod de procedură penală, urmează a fi interpretată ținând cont de modificările operate prin Legea nr. 316 din 22 decembrie 2017, în vigoare din 09 februarie 2018, or prin această lege a fost exclus art. 143 alin. (2) Cod de procedură penală, care prevedea că plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul bugetului de stat. Astfel, se reține că voința legiuitorului a fost îndreptată spre obligarea condamnaților de a achita cheltuielile de efectuare a expertizelor, iar scutirea condamnaților de la plata acestor sume reprezintă o excepție, dar nu o regulă, în dependență de condițiile stipulate la art. 229 Cod de procedură penală.

În baza celor expuse, Colegiul penal lărgit statuează că instanța de apel la adoptarea soluției referitoare la cheltuielile judiciare, nu a ținut pe deplin cont de toate circumstanțele și prevederile legale expuse *supra*, prin ce, pe cale de consecință se atestă că decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, în partea respingerii solicitării procurorului cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare suportate în urma efectuării rapoartelor de expertize judiciare efectuate în speța dată.

8. Conducându-se de prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, casează decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 mai 2020, în cauza penală în privința lui *Paruș Gheorghe xxxx*, în partea soluționării chestiunii privind încasarea cheltuielilor judiciare, și dispune rejudecarea cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, dispozițiile hotărârii atacate, se mențin.

Decizia în partea dispusă rejudecării nu se supune căilor de atac, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **29 aprilie 2021**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion